

Rapport til Kirkemøtet

Det lutherske verdensforbunds 11. generalforsamling 20.–27.07.2010 i Stuttgart

Det lutherske verdensforbund var samlet til sin 11. generalforsamling i Stuttgart 20-27. juli 2010. Om lag 1000 mennesker deltok, hvorav 418 delegater. Resten var rådgivere, mediefolk og et betydelig antall økumeniske gjester, samt andre gjester. 50 % av delegatene var kvinner, 20 % ungdom.

Den norske delegasjonen bestod av tolv representanter fra Den norske kirke, oppnevnt av Kirkemøtet, og en fra Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Delegasjonsleder var MKRs leder, Kjetil Aano, og MKRs generalsekretær fungerte som rådgiver. I tillegg til delegatene og rådgivere deltok representanter fra Kirkerådets kommunikasjons- og informasjonsavdeling, Kirkens Nødhjelp og EDAN (Kirkenes Verdensråds nettverk for funksjonshemmede). I alt var den norske gruppen på om lag 20 personer.

Generalforsamlingens hovedtema var Fadervårs fjerde bønn, '*Gi oss i dag vårt daglige brød*'. At representanter for det globale lutherske fellesskapet valgte å samles med en bønn som hovedtema, er et uttrykk for behovet for å vende seg til Skaperen i en tid hvor skaperverket ødelegges av klimaødeleggelser, og hvor grådighet og urettferdig fordeling av ressursene skaper konflikt og nød for millioner av mennesker verden over. Dynamikken mellom det åndelige brødet og våre materielle behov har satt sitt preg på luthersk teologi, og det kan være interessant å minne om Luthers forklaring til '*Gi oss i dag vårt daglige brød*':

'Vi ber her at Gud hver dag må gi oss og alle det vi trenger, og lære oss å ta imot alt med takk. Med daglig brød mener vi slikt som mat og klær, hus og heim, arbeid og helse, gode naboer og trofaste venner, et godt styre, rett og fred på jorden.'

Det var denne brede tilnærmingen som lå til grunn for generalforsamlingens behandling av hovedtemaet. Dette kom til uttrykk i gudstjenestene og i markeringen av vårt felles ansvar for å forvalte skaperverket og leve i nestekjærlighet, i tråd med Guds gode vilje. Det er interessant å merke seg den vekten de lutherske kirkene legger på diakoni og sosialetiske spørsmål. Diakoni og forkynnelse er uløselig knyttet sammen i kirkenes formidling av evangeliet om frelsen i Kristus. Tilbedelse og takk hører sammen med konkret tjeneste for vår neste.

'*Gi oss i dag vårt daglige brød*' er nettopp et uttrykk for at vi trenger både det åndelige og det materielle. Det er en påminning både om at alt vi trenger til livets opphold kommer fra Gud, og at det er *vårt*. Derfor skal vi takke for det og dele det mellom alle Guds barn.

Dagene var rammet inn av nattverdsgudstjeneste hver morgen-, middags- og kveldsbønn. Sang og musikk spilte også en viktig rolle i gudstjenestefeiringen, under ledelse av musikere og kor, og med flittig bruk av sangheftet "*Give, give us*", som inneholdt 71 sanger fra mange ulike land, og på ulike språk. Symbolhandlinger og dramatiseringer av bibeltekster var også viktige elementer, og under nattverdmåltidet ble det delt ut biter av nybakt brød som ble dypet i vin. Både morgen- og kveldsgudstjenestene foregikk i en stor "ridehall" i tilknytning til hotellet og konferansesenteret. Middagsbønnene og kveldsbønnene ble bedt i plenumssalen etter enkle liturgier. Det flotte gudstjeneste- og bønnefellesskapet ble en sterk påminning om den enheten vi har i Kristus, og om hvor like vi mennesker er verden over, til tross for store

økonomiske, kulturelle og sosiale forskjeller. Det liturgiske materialet og en del av salmene vil bli oversatt til norsk og formidlet til menighetene av Den norske kirkes nord-sør informasjon.

Det kom tydelig fram at en luthersk kirke ikke bare er diakonal, men også økumenisk. Møtet var preget av økumeniske gjester, og erkebiskop Rowan Williams holdt møtets mest inspirerende og oppbyggelige tale. Han la vekt på at bønner om vårt daglige brød henger sammen med hvor sårbare vi er. Vi må derfor lære hvordan vi kan nærme oss både Gud og hverandre med åpne hender. Erkebiskopen snakket om hvordan bønner om brød fortsetter rett videre i bønner om å få tilgivelsens gave. 'Den som ber om tilgivelse, er en som har gitt avkall på retthaveri og trygghet. Hun har innsett at hun hungrer etter legedom, etter brødet som skaper aksept og gjenoppretter ødelagte relasjoner. På samme måte har den som tilgir, gitt avkall på tryggheten ved å være fastlåst i offerrollen. Hun har tatt sjansen på å gi nytt liv til et forhold hun opplever som farlig, og som hun vet kan skape smerte.'

Inga Marie Nordstrand, samisk representant fra Den norske kirke, var en av to inviterte til å respondere på erkebiskopens tale. Det gjorde hun ved å snakke om klimautfordringer i de sårbare nordområdene, ledsaget av naturbilder fra nord. Hun fikk svært god respons på sitt innlegg. Trolig var det et litt nytt perspektiv for mange at også folk i det rike nord rammes av klimaødeleggelser.

Flere økumeniske gjester holdt hilsningstaler spredt ut over gjennom uka. Generalsekretær i Kirkenes Verdensråd, Olav Fykse Tveit, mente om at lutheranerne har verdifulle innsikter å bringe inn i det globale økumeniske fellesskapet.

Kirkens diakonale oppgave gikk som en rød tråd gjennom generalforsamlingen. Drøftingene av sosiale temaer som klima og miljø, økonomisk urettferdighet, hiv/aids, trafficking, matsikkerhet og kjønnsrettferdighet, innebar lite nytt. Men vi fikk bekreftet at Den norske kirke arbeider med de samme temaer som andre deler av LWF-fellesskapet. Vår *Plan for diakoni* er helt i tråd med LWFs diakoniforståelse.

Sluttdokumentet *Message* på seks sider tok utgangspunkt i hovedtemaet *Gi oss i dag vårt daglige brød* og lister opp en lang rekke kjente tema knyttet til forvalteransvar og rettferdig fordeling av Guds gode gaver. Det var lagt opp til betraktelig færre resolusjoner til behandling i Stuttgart enn i Winnipeg for sju år siden. Resolusjonene gir et inntrykk av temaene forsamlingen uttalte seg om:

- Assembly denounces human trafficking
- LWF speaks up for Dalits
- Assembly urges global reduction in military spending
- Lutherans commit to people's right to food
- Assembly addresses gender, generation and laity/clergy balance
- Pain of Exclusion Means Suffering and Loss for Whole Church
- Delegates Call for Further Reduction of Carbon Footprint
- Assembly Calls for Greater Transparency in Mining Industry
- Assembly Urges Inclusion of Social Disadvantaged Groups
- LWF Speaks Out Against Illegal and Illegitimate Debts
- Lutherans Commit to Action to Protect Globe
- LWF Reaffirms Commitments to Indigenous Peoples
- LWF Reaffirms Advocacy Work for People with Disabilities
- LWF to Consider Development on Online Resource Centre

Den norske delegasjonen var særlig involvert i tre av resolusjonene. Resolusjonen om gruvedrift og utvinning av naturressurser legger vekt på at utvinning av naturressurser ofte skjer på en måte som bidrar til å opprettholde fattigdom i de aktuelle landene, og som bidrar til ødeleggelse av miljøet. Dette er et veldig viktig vedtak for mange kirker som opplever at ressursene i deres land blir utvunnet uten at det blir mye igjen til folket og til bekjempelse av fattigdom. I mange land gjør kirkene et viktig arbeid for å endre dette.

Tilrettelegging for og inkludering av funksjonshemmede i kirke og samfunn har lenge vært et viktig anliggende for Den norske kirke. Den norske delegasjonen fikk gjennomslag for en resolusjon om dette: "Det Lutherske verdensforbund fornyer sin forpliktelse til å samarbeide med Kirkenes verdensråd og Ecumenical Disabilities Advocates Network (EDAN) for å styrke arbeidet for at funksjonshemmede blir inkludert, kan delta og blir involvert i et åndelig, sosialt og utviklende liv, både i kirken og samfunnet".

Også når det gjelder urfolksspørsmål i de lutherske kirkene, bidro den norske delegasjonen til å få gjennomslag for en fortsatt forpliktelse fra LVF: "Den ellefte generalforsamlingen stadfester sin forpliktelse overfor urfolk som ble vedtatt av den tiende generalforsamlingen i 2003 og LVFs urfolkskonsultasjon i Norge i 2006. Generalforsamlingen ber sekretariatet og medlemskirkene om å følge opp disse vedtakene".

En viktig kirkehistorisk begivenhet som fant sted under generalforsamlingen, var forsoningshandlingen mellom lutheranerne og mennonittene. LVF bad om tilgivelse for det mennonittene ble utsatt for i reformasjonstiden. Forsoningen ble markert i en egen gudstjeneste. Den formelle handlingen i plenum foregikk i tråd med anbefalingen fra LVFs råd fra dets møte i oktober 2009. Det var lenge forutsetningen at handlingen skulle skje i en gudstjenestelig ramme. Nå ble det i stedet slik at den formelle handlingen ble gjennomført som en del av selve plenumsarbeidet og etterfulgt av en gudstjeneste som hadde en symbolsk bekreftende, men ikke noen formell karakter i forholdet mellom de to kirkefamilie. Etter plenumsbehandlingen gikk hele forsamlingen i prosesjon til gudstjenesterommet hvor en forsoningsgudstjeneste ble gjennomført. Gudstjenesten ble gjennomført av lutheranere og mennonitter i fellesskap. Den inneholdt lesninger av beretninger om forfølgelse og om forsoning, bæring av olivengrener frem til alteret og individuell korstegning med olivenolje på hverandres hender. Dette siste ble av enkelte opplevd som en noe for sterk individualisering av en forsoningshandling som gjaldt to globale kirkesamfunn.

Generalforsamlingen markerte et lederskifte i LVF. Biskop Munib Younan fra Den evangeliske lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (Dnks søsterkirke) ble valgt til ny president med overveldende flertall, og amerikaneren biskop Mark Hanson ble takket av for sin flotte innsats som president de siste syv år. Den norske kirke fikk to medlemmer i det nyvalgte rådet som begge også representerer den nordiske regionen. Biskop Helga Haugland Byfuglien er en av syv visepresidenter og Jenny Skumsnes Moe ungdomsrepresentant. Mangeårig generalsekretær Ishmael Noko ble også takket av, og den nye generalsekretæren Martin Junge fikk presentere seg. Disse skiftene bærer bud om at LVF nå beveger seg inn i endringsprosesser og nødvendig fornyelse på enkelte områder. Både Younan og Junge framstod med autoritet og la fram visjoner for LVF arbeid framover som vakte begeistring og tillit i forsamlingen.

Behandlingen av saker og temaer og resultatene i form av sluttokumenter brakte vel lite nytt. Forsamlingens størrelse, saksforberedelsen og beslutningsprosessene underveis gjorde at generalforsamlingen ikke kunne fungere så godt som et demokratisk beslutningsorgan. Generalforsamlingen fikk mer preg av en festival, og så overlates beslutningsprosesser og grundigere tematisk arbeid til LVFs råd.